

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงภาวะซึมเศร้าของผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการในคลินิกเบาหวานโรงพยาบาลหนองคาย และบริบทชีวิตของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยเบาหวานที่มีภาวะซึมเศร้า ประชากรคือ ผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการตรวจรักษาในคลินิกเบาหวาน โรงพยาบาลหนองคาย จำนวน 2,077 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึงเดือน กรกฎาคม 2550 ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 340 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบวัดภาวะซึมเศร้า CES-D ส่วนที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกในผู้ป่วยเบาหวานที่สำรวจพบว่ามีภาวะซึมเศร้า โดยส่วนที่ 1 และ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ส่วนที่ 3 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยเบาหวานที่มีภาวะซึมเศร้าพบเป็นจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 เป็นเพศหญิงร้อยละ 87 ตัวอย่างที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 92.8 สถานภาพสมรสอยู่เป็นคู่ ร้อยละ 59.4 การศึกษาสูงสุดอยู่ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 84.1 และมีประมาณร้อยละ 55 ที่ไม่ได้ทำงาน ได้ข้อมูลบริบทชีวิตจากการสัมภาษณ์เชิงลึก แยกเป็นปัจจัยแต่ละด้านดังนี้

1. ปัจจัยทางชีวภาพพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยเบาหวานที่มีภาวะซึมเศร้า ส่วนใหญ่เป็นวัยสูงอายุ ที่มีความเสื่อมของสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ จากการเป็นโรคเบาหวานผู้ป่วยต้องเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต คือจำกัดอาหาร กินยาหรือฉีดยาเป็นประจำ และปฏิบัติตัวเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ มักทำให้ผู้ป่วยมีปัญหาทางด้านอารมณ์ เพราะไม่สามารถปรับตัวกับพยาธิสภาพที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งหากผู้ป่วยที่มีโรคทางกายอย่างอื่นร่วมด้วย ยิ่งส่งผลให้ผู้ป่วยท้อแท้ในชีวิต เกิดภาวะซึมเศร้าได้

2. ปัจจัยทางจิตสังคมในกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยเบาหวานที่มีภาวะซึมเศร้าพบว่ามีความเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต ที่ไม่สามารถควบคุมหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ รู้สึกว่าตนเองถูกกดดันเหตุการณ์หรือปัญหานั้นๆ จนต้องอยู่ในสภาพล้าหลังตาม จะทำให้สูญเสียความภาคภูมิใจและคุณค่าในตนเอง และหากขาดแรงสนับสนุนทางสังคม ทั้งจากคนในครอบครัว ญาติที่อยู่ต่างถิ่น และบุคคลอื่นในสังคม จะกลายเป็นคนมองโลกในแง่ร้าย ส่งผลให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้

3. ปัจจัยทางสภาพสังคมเศรษฐกิจและวัฒนธรรม พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยเบาหวานที่มีภาวะซึมเศร้า ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้เป็นของตนเอง ต้องพึ่งพาคนในครอบครัว และรายได้ก็ยังไม่เพียงพอ ทำให้มีความรู้สึกต่ำต้อย ค้อยคุณค่า และนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าได้

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ป่วยเบาหวานมีปัญหาภาวะซึมเศร้า อันเกิดจากปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นบุคลากรในทีมสุขภาพต้องทำความเข้าใจผู้ป่วยมากขึ้น และหาแนวทางช่วยเหลือผู้ป่วยเบาหวานที่มีภาวะซึมเศร้า เพื่อรับการรักษาที่เหมาะสมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

This descriptive study aimed at examining the prevalence of depression of Diabetes Mellitus patients and the context of life of those who have depression. Study population was 2,077 Diabetes Mellitus patients who have been receiving treatment service at Diabetes Mellitus clinic, Nong Khai Hospital. A total of 340 sample subjects were selected by purposive sampling technic from June to July 2550. Data was collected by using a questionnaire consisted of 3 Parts; 1) The Patient's Data Interview form, 2) The Center for Epidemiologic Studies-Depression scale (CES-D), and 3) In-Depth Interview in Diabetes Mellitus subjects with depression. Data was analyzed by using descriptive statistics and content Analysis.

Results showed that there were 69 subjects (20.3%) who had depression. 87% of them was female, 92.8 % aged over 50 years old, 59.4% was living with spouses, 84.1% had elementary education level, and 55 % was unemployed. Data from in-depth interview by each factors revealed that

1) Biological factors; Most of the Diabetes Mellitus patients with depression were the elderly whose physical and mental status were decline. Their life style had to be changed by the disease. They had to control diet, take or inject medicine and modify other behavior to avoid the complication from their disease. These caused emotional problem among them and it was worse if the patients had other diseases in addition.

2) Psychosocial factor; Most of the Diabetes Mellitus patients with depression had life events which they could not handle or solved their problems by themselves, resulting to losing of self esteem and were hopeless. If there were lack of social support from family, relations and society, they became the pessimistic person and leading to depression

3) Socioeconomic and cultural factors; Most of the Diabetes Mellitus patients with depression did not work and did not earn money. Their income was depended on their siblings and it was always not enough. This would make them developed the feeling of low self esteem which may lead to depression.

The results of this study indicated that some Diabetes Mellitus Patients had problem with depression from many factors. Health care providers need to understand them and develop a program to support Diabetes Mellitus patients with depression for the appropriate treatment and their good quality of life.